

'Karantén fajok a Curculionidae családból'

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантина на растенията

Дата: 28.02.2021 Брой: 2/2021

Három karantén kártevőt mutatunk be a Curculionidae családból – a *Listronotus bonariensis*, *Naupactus leucoloma* és *Anthonomus quadrigibbus* fajokat. Mindhárom faj polifág és Amerikából származik – az első kettő Dél-Amerikából, a harmadik Észak-Amerikából. A 2019/2072 rendelet 3. cikkének II. mellékletének A részében szerepelnek: Uniós karantén kártevők és EPPO kódjaik, amelyekről ismert, hogy nem fordulnak elő az EU területén.

Argentín szárbogár

Földrajzi elterjedés

Az argentin szárbogár (*Listronotus bonariensis*) Dél-Amerikából származik, és Argentínában, Bolíviában, Brazíliában, Chilében, Ausztráliában és Új-Zélandon fordul elő, ahol a füvek, dísznövények és gyepet alkotó növények komoly kártevője.

Gazdanövények

A kártevő legfőbb gazdanövényei különböző legelőfüvek, melyek közül a legfontosabbak a *Lolium perenne* (érdesréti perje) és a *Lolium multiflorum* (olasz perje). Megtalálható még a *Anthoxanthum puelii*, *Agrostis capillaris*, *Cyanosurus cristatus*, *Dactylis glomerata*, *Festuca rubra*, *Phleum pratense*, *Poa spp.*, *Zea mays* (kukorica). *L. bonariensis* a zabot, az árpát és a búzát is megtámadja.

Biológia

A fajnak általában évente két nemzedéke van. Az első nemzedék (tavasz/kora nyár) populációi nagyobbak, mint a másodiké (késő nyár/ősz). Az imágók gyomnövényzetben telelnek át, de csendes, napos téli napokon aktívak és a gazdanövények magvain táplálkoznak. A petézés a tavasz végén kezdődik. A petéket 1-3-as kis csoportokban rakják a levelekre, a talajfelszíntől 5 cm magasságban. Az első nemzedék lárváinak hét lárvállapota van, míg a második nemzedék lárváinak négy.

A lárvák a növények szárába fúrnak, és fejlődésük utolsó szakaszában kijáratot rágnak, majd a talajba hullanak, ahol bebábozódnak. A bábok a késő tavasztól a nyár közepéig találhatók meg.

Morfológia

Szabad szemmel a faj imágói meglehetősen kicsik és feltűnés nélküliek, mindössze 3 mm hosszúak és 1,5 mm szélesek. Legjellegzetesebb tulajdonságuk a szárnyfedők színe, amely apró, kerek, lapított viaszpikkelyek keveréke fehértől sötétbarnáig, és rövid, merev, felálló barna serték. A torpajzson három hosszanti világos csík található, egy középső és két oldalsó. A sima, fényes, hengeres peték kevesebb, mint 1 mm hosszúak. A lárvák mérete az egyes lárvállapotok során 1-3 mm között változik. Fehéresszínűek, barna fejfel.

Terjedési módok

Ez a kártevő a következő nemzetségekhez tartozó növények magvain keresztül terjed: *Agrostis*, *Anthoxanthum*, *Dactylis*, *Festuca*, *Lolium*, *Phleum*. A bogarak mérete összemérhető a magvakéval, ezért szitálással nem választhatók szét. Többször észlelték már hüvelyesek, keresztesvirágúak és gabonafélék, köztük *Avena sp.*, *Hordeum spp.* és *Triticum spp.* szállítmányaiban.

Tünetek

A bogarak a növények virágzás és termésérés idején támadják meg a leveleket. Szűk, téglalap alakú lyukak láthatók a levélcsúcsok közelében, ablakszerű megjelenést adva. Néha rostos csíkok figyelhetők meg a levelek hosszában. Az imágók emellett különféle gazdanövények magvain is táplálkoznak. A lárvák legtöbbször a növények tövénél fúrnak, gyakrabban érintve a csemetekertészetek fiatal növényeit.

Védekezés

A kémiai növényvédő szereknek nincs bizonyított hatása e kártevő ellen. Hatékony védekezést a természetes *Acremonium* nemzetséghez tartozó gombák és három parazitoid darázs - *Potasson atomarius* (peteparazitoid), *Heterospilus sp.* (lárvaparazitoid) és *Microtones hyperodae* (imágóparazitoid) - alkalmazásával érhetünk el.

Fehérszegélyű gyökérbogár

Földrajzi elterjedés

A fehérszegélyű gyökérbogár (*Naupactus leucoloma*) széles körben elterjedt Dél-Amerikában, ahonnan származik. A növényeknek Észak-Amerikában okozza a legsúlyosabb károkat. Megtalálható Ausztráliában, Új-Zélandon és Afrikában is.

Gazdanövények

A fehérszegélyű gyökérbogár 385 növényfajon került elő csak az USA-ban, melyek közül a legfontosabbak gazdasági szempontból: *Zea mays* (kukorica), *Pisum sativum* (borsó), *Trifolium spp.* (lóhere), *Brassica spp.* (káposzta), *Medicago sativa* (lucerna), *Daucus carota* (sárgarépa), *Fragaria x ananassa* (eper), *Rubus spp.*, *Solanum tuberosum* (burgonya), *Ipomoea batatas* (édesburgonya), *Vigna unguiculata* (szemesbab), *Vitis vinifera* (szőlő), *Prunus persica* (őszibarack), *Tilia spp.* (hárs) és mások.

Biológia

A hím egyedek nagyon ritkák, és csak Dél-Amerikában találtak rá. A faj parthenogenezissel szaporodó nőtények által szaporodik, amelyek a kikelést követő 25 napon belül akár 1500 petét raknak 20-60-as csoportokban. A bogár lárv- és petestádiumban telel át a talajban. A lárvák 11 lárvállapoton mennek keresztül, melyek közül az első lárvállapotban lévők nem táplálkoznak. A teljes lárvállapot a talajban, 1-15 cm mélységben zajlik, de egyes példányok mélyebbre is behatolhatnak. A bábosodás ovális sejtekben történik a

nyár elején. Az imágók a nyár végén jelennek meg. A szárnyfedők összenőttek, az imágók nem tudnak repülni. Emiatt nagy csoportokba tömörülnek. Egyetlen növényen néha akár 300 egyed is megtalálható.

Morfológia

Az imágók sötétszürkék, világosabb sávval a szárnyfedők külső szélén; testhosszuk 8-12 mm. A szárnyfedők redukáltak. A pete ovális, 0,9 mm hosszú, tejfehértől világossárgáig. A lárvá teste 10-12 mm hosszú, sárgásfehér, húsos, ívelt és ritkásan szőrözött. 12 szegmensből áll. A báb kb. 10-12 mm hosszú és fehéres színű.

Terjedési módok

Az imágók nagyon mozgékonyak, és akár 1,2 km-t is megtehetnek 2-5 hónapos életük során. Általában a szénához és más növényi anyagokhoz, valamint szállított járművekhez és mezőgazdasági felszerelésekhez tapadnak. Ily módon a faj új területekre terjed. Az imágók petéiket a gazdanövények minden részére lerakják, és azok több mint 7 hónapig életképesek maradnak. Peték, lárvák és bábok is szállíthatók a talajjal együtt ültetésre szánt növényekhez vagy gyepekhez tapadva.

Tünetek

Az imágók a leveleken, az erek környékén táplálkoznak, jellegzetes csíkokat hagyva maguk után. Erős fertőzés esetén a kár jelentős. A lárvák a gyökereket és a szárak tövét részesítik előnyben. Támadásukat a talajfelszíntől kb. 12 cm mélységig folytatják. Ennek eredményeként a növények elsárgulnak, hervadnak és elpusztulnak.

Védekezés

A kedvezőtlen éghajlati viszonyok, a tömör talaj és a természetes ellenségek fontos tényezők a *N. leucoma* elleni védekezésben. A bogarak érzékenyek a rovarirtó szerek széles skálájára, de a védekezési intézkedéseket a lárvákra kell irányítani, mivel ők okozzák a legnagyobb kárt.

Almabogár

Földrajzi elterjedés

Az almabogár (*Anthonomus quadrigibbus*) főként Észak- és Közép-Amerikában és Kanadában honos.